

ingediend op **1956** (2023-2024) – Nr. 2
25 maart 2024 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Annick Lambrecht

over het voorstel van resolutie

van Staf Aerts, Mieke Schauvliege, Imade Annouri,
Meyrem Almaci, Johan Danen en Stijn Bex

**over ongeoorloofde militaire transporten
door de Antwerpse haven naar Israël**

Documenten in het dossier:
1956 (2023-2024) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Op 27 februari 2024 startte de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme met de behandeling van het voorstel van resolutie over ongeoorloofde militaire transporten door de Antwerpse haven naar Israël (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1956/1).

Staf Aerts lichtte het voorstel van resolutie toe. Bij de bespreking die daarop volgde, gaf de meerderheid aan zelf met een breder voorstel te willen komen, waarop de commissie besliste om de bespreking voort te zetten op 19 maart 2024.

Op 19 maart 2024 besliste men om alleen de bespreking van het oorspronkelijke voorstel van resolutie (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1956/1) voort te zetten. Het voorstel van resolutie van de meerderheid (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 2101/1) werd verwezen naar de vergadering van 26 maart 2024.

Het oorspronkelijke voorstel van resolutie (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1956/1) werd op 19 maart 2024 verder besproken en ter stemming voorgelegd. Het voorstel werd verworpen.

1. Toelichting door Staf Aerts

Staf Aerts zegt dat de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen en het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012 expliciet stellen dat de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en materieel voor militair gebruik een uitsluitend gewestelijke bevoegdheid, en dus een Vlaamse bevoegdheid, is.

Sinds januari 2009 geldt de algemene beleidslijn dat noch uitvoer noch doorvoer wordt goedgekeurd die de versterking van de militaire capaciteit van de Israëlische krijgsmacht inhoudt. In de praktijk heeft men volgens het rapport 'Onder de radar' uit 2021 van het Vlaams Vredesinstituut evenwel nauwelijks zicht op de meeste doorvoer. Er worden zeer weinig vergunningen aangevraagd.

Nochtans betekent de beleidslijn concreet dat de uit- en doorvoer van diverse categorieën van strategische goederen niet toegestaan is bij militair eindgebruik in Israël.

Het Wapenhandeldecreet stelt ook dat goederen die kunnen worden gebruikt voor genocide alleen met een vergunning doorgevoerd kunnen worden. Sinds het indienen van het voorstel van resolutie heeft het Internationaal Gerechtshof gesteld dat Israël alle mogelijke maatregelen moet nemen om een genocide te vermijden. De indiener vindt het dan ook de plicht van het parlement om daartoe bij te dragen. Door een recente uitspraak van het hof van beroep in Nederland mogen F35-onderdelen wegens mogelijk problematisch gebruik niet meer worden uitgevoerd naar Israël.

In 2023 is er 39 keer een schip van de rederij ZIM de haven van Antwerpen binnengevaren. Minstens in negen gevallen was er daarbij militair materiaal aan boord. Het zou gaan om minstens 246 ton munitie en 20 ton ontstekers. Dat toont aan dat veel te veel wapendoorvoer onder de radar gebeurt en dat er gehandeld moet worden.

Ook bleek bij de dienst Controle Strategische Goederen, de lokale autoriteiten, en soms bij de federale autoriteiten heel wat kennis aanwezig te zijn. Het Wapenhandeldecreet geeft de Vlaamse ambtenaren de mogelijkheid om heel ver te gaan in het uitoefenen van hun bevoegdheden. Ze mogen informatie opvragen, kunnen ter plaatse gaan en controles uitvoeren. Het is dus zaak om een samenwerking op te zetten met de havenbedrijven en de luchthaven, zodat alle doorvoer effectief kan worden gecontroleerd en dus niet alleen de doorvoer met een vergunning, maar ook doorvoer waarvoor geen vergunning werd aangevraagd. Door het conflict tussen Israël en Palestina moeten daar extra stappen in worden gezet.

Daarom vragen de indieners aan de Vlaamse Regering om alle doorvoer in Vlaanderen van militaire goederen voor Israël vergunningsplichtig te maken en doorvoervergunningen te weigeren als ze bestemd zijn voor het Israëlische leger; om proactief

contact op te nemen met de andere betrokken federale en lokale overheden, zoals het Antwerps-Brugse havenbedrijf, de federale overheid, de luchthaven en de andere havens; om de nodige juridische acties te ondernemen bij alle bewuste overtredingen; om grondig lessen te trekken uit het feit dat zoveel doorvoer van militair materieel naar Israël toch zou hebben plaatsgevonden, ondanks de Vlaamse beleidslijn en het manifeste risico dat de goederen zouden worden gebruikt om het internationaal humanitair recht te schenden.

Aan de regering wordt dus gevraagd om zeer spoedig de nodige aanpassingen door te voeren, zowel in de regels als in de feitelijke controle, zodat de doorvoer kan worden gestopt.

Ten slotte meent de indiener dat een recente actie aantoont dat dit zeer sterk leeft bij de Vlaming.

2. Bespreking

2.1. Bespreking op 27 februari 2024

Annick Lambrecht stelt dat er in de vijf maanden na de gruwelijke terroristische aanval van Hamas ondertussen naar schatting dertigduizend dodelijke slachtoffers zijn gevallen in Gaza, waarvan het merendeel kinderen en vrouwen. Er vielen 1200 doden aan Israëlische kant. 134 mensen worden nog altijd gegijzeld door Hamas. Dat zijn hallucinante cijfers. De Vooruitfractie zal altijd de kant van de burger-slachtoffers kiezen.

Er zijn al heel wat initiatieven genomen, onder andere door minister van Ontwikkelings-samenwerking Caroline Gennez, om de bevolking in Gaza extra humanitaire hulp te geven. Ook Vlaanderen en het Vlaams Parlement moeten en kunnen hun deel doen. Vlaanderen heeft sinds 2006 een algemene beleidslijn over de uit- en doorvoer van militair materieel naar Israël. Alle alarmbellen zouden moeten afgaan als er doorvoer naar Israël plaatsvindt, maar vandaag gebeurt dat blijkbaar niet. Vlaanderen is streng op papier, maar duidelijk niet in de praktijk. Het mag niet verantwoordelijk zijn voor de uit- of doorvoer van militaire goederen die mogelijk worden gebruikt in deze verschrikkelijke oorlog. De Vooruitfractie zal dit voorstel van resolutie dan ook steunen.

Ook *Sofie Joosen* wijst op de algemene beleidslijn over strategische goederen die de Vlaamse Regering sinds 2006 hanteert. De minister-president heeft herhaaldelijk aangegeven dat de dienst Controle Strategische Goederen sterk inzet op informatie-verstrekking en sensibilisering. De controles op het terrein zijn echter een taak van de douane, die niet onder de bevoegdheid van de minister-president valt. Die bevoegdheids-versnippering maakt de zaken niet gemakkelijk. Er wordt al jaren gesproken over samenwerkingsprotocollen, maar de federale overheid maakt die niet concreet.

In het voorstel van resolutie vindt de N-VA-fractie daar onvoldoende over terug, terwijl het cruciaal is om ook de samenwerking tussen Vlaanderen en de federale overheid op te nemen. Daarom willen de meerderheidsfracties een poging doen om een voorstel van resolutie te maken dat breder gaat en ook dat aspect voldoende meeneemt.

Orry Van de Wauwer sluit zich aan bij het voorstel van Sofie Joosen om een iets breder initiatief te nemen, hoewel het voorstel van Staf Aerts volgens de cd&v-fractie al een aantal pertinente problemen aankaart.

Voor al de informatiedoorstroming van de dienst Controle Strategische Goederen naar de federale overheid en de douane, maar ook omgekeerd, verloopt niet vlot. De recente cases die in de commissie besproken zijn, tonen aan dat er een veel

betere afstemming nodig is tussen de exportcontrole en de douanediens, zowel op beleidsniveau als op operationeel niveau.

In het voorliggende voorstel van resolutie ontbreekt volgens Orry Van de Wauwer ook dat Vlaanderen vaak geen zicht heeft op de uiteindelijke eindbestemming van de hoogtechnologische componenten die het produceert en exporteert. Vaak zijn dat dual-useproducten, producten die zowel civiel als militair kunnen worden aangewend. Daarvoor heeft de dienst Controle Strategische Goederen wel een duidelijke richtlijn voor Israël, maar de vraag rijst in welke mate echt wordt gecontroleerd. De spreker meent dat de situatie complexer is dan de beschrijving in het voorstel van resolutie. De tekst van het voorstel is niet helemaal correct en vraagt om een aantal aanpassingen. Daarom wil de meerderheid het initiatief nemen dat Sofie Joosen voorstelde.

Willem-Frederik Schiltz sluit zich volmondig aan bij de vorige spreker.

Staf Aerts repliceert dat, omdat het doel van zijn voorstel was om iets in beweging te brengen, hij zeker bereid is het voorstel samen te leggen met een meerderheidstekst om tot een resultaat te kunnen komen. Hij beaamt dat dual-use niet opgenomen is zoals Orry Van de Wauwer opmerkte.

Over dual-use heeft hij een apart voorstel van resolutie (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1314/1*) ingediend, net omdat zijn fractie dat ook van belang vindt. Hierover heeft een hoorzitting plaatsgevonden (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1314/2*). Misschien is het wenselijk om de beide voorstellen op hetzelfde ogenblik te behandelen.

De *voorzitter* concludeert dat de bespreking van het voorliggende voorstel van resolutie wordt voortgezet op een latere datum.

2.2. Bespreking van 19 maart 2024

De *voorzitter* herinnert eraan aan dat het voorstel van resolutie werd toegelicht op 27 februari 2024.

Staf Aerts benadrukt dat er doorvoer van wapens en munitie naar Israël is vastgesteld. Die goederen worden gebruikt in een conflict waar niemand achter staat. Het Internationaal Gerechtshof zegt dat alle mogelijke maatregelen moeten worden ingezet om genocide te vermijden. Vlaanderen heeft de verantwoordelijkheid om die doorvoer te stoppen. In het voorstel van resolutie somt Groen de mogelijke proactieve acties op voor meer controle van doorvoer. Er is informatie ter beschikking, ook bij de lokale overheden. De Vlaamse overheid moet die opvragen, er lessen uit trekken en de doorvoer onmogelijk maken. Hij argumenteert ook dat Vlaanderen zich als vredesregio profileert.

Groen wil het voorstel van resolutie vandaag ter stemming voorleggen. Na de bespreking op 27 februari 2024 hoopte de spreker op een engagement van het parlement om verdere stappen te zetten om de transporten naar Israël meer te gaan controleren. Dat is niet gelukt, maar Groen houdt vast aan zijn voorstel van resolutie.

Annick Lambrecht is verontrust door de intensiteit van het geweld in Gaza sinds oktober 2023. Ze is gechoqueerd door de berichtgeving uit de belegerde regio. Er zijn meer dan dertigduizend Palestijnen omgekomen, waarvan een ontstellende 70 procent vrouwen en kinderen. Nog altijd worden 134 mensen gegijzeld door terreurorganisatie Hamas. Het zijn hallucinante cijfers, de toestand is grimmig.

Vooruit staat onverminderd aan de kant van de burgerslachtoffers. De partij heeft altijd gepleit voor de rechten en de veiligheid van de onschuldige slachtoffers. Er zijn al heel wat initiatieven genomen, onder meer door federaal minister Caroline

Gennez, maar ook Vlaanderen kan en moet zijn deel doen. Vlaanderen heeft sinds 2006 een algemene beleidslijn ten opzichte van Israël over de uit- en doorvoer van militair materiaal. Het parlement heeft daar recent nog over gedebatteerd. Bij de doorvoer van militair materiaal naar Israël zouden alle alarmbellen moeten afgaan. Dat gebeurt niet. Op papier lijkt Vlaanderen streng, maar in de praktijk is dat niet het geval. Vooruit zal dit voorstel van resolutie zeker steunen.

Orry Van de Wauwer spreekt zich als cd&v-lid positief uit over het voorstel van resolutie. De bekommernissen zijn terecht en de aanbevelingen relevant. De meerderheid heeft er oren naar en neemt de belangrijkste aanbevelingen mee in haar voorstel van resolutie (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 2101/1), dat op 26 maart 2024 wordt behandeld in de commissie. De spreker zal dan uitgebreider tussenkomen. Uit respect voor het werk van Groen verdient ook dit voorstel van resolutie een grondige bespreking.

De vergunningsverplichting is een belangrijk punt. Zoals Annick Lambrecht zei, voert Vlaanderen sinds 2006 een algemeen beleid ten aanzien van Israël. De uit- of doorvoer van dual-useproducten is wel mogelijk als het gaat om aangetoond civiel eindgebruik. Voor een uitvoervergunning is dat een vereiste. Wat het voorstel van resolutie vraagt, is eigenlijk vandaag al het Vlaamse beleid.

Proactief contact met de betrokken diensten en lokale overheden vindt Orry Van de Wauwer een zeer terechte aanbeveling. De informatiedoorstroming van de dienst Controle Strategische Goederen naar de federale douane verloopt niet vlot, maar ook omgekeerd is dat het geval. Er wordt volop gewerkt aan een samenwerkingsakkoord. Dat zou dan problemen verhelpen in de toekomst. Hier in de commissie werd de minister-president daar al een paar keren over bevraagd. Hij verschool zich in zijn antwoorden af en toe achter de federale bevoegdheid. Dat klopt, maar het is een beetje te gemakkelijk om zich daarachter te verschuilen. De betere afstemming tussen de exportcontrole en de douanediensten op beleidsniveau en operationeel niveau is cruciaal. Deze aanbeveling van Groen zal cd&v zeker meenemen in haar voorstel van resolutie.

Het Havenbedrijf Antwerpen wist van de doorvoer naar Israël, de aanleiding tot dit voorstel van resolutie. De vraag naar proactief contact is dan ook helemaal terecht. Hoe gaat men dat concreet aanpakken? Is er nood aan een meldingsplicht van het havenbedrijf aan de dienst Controle Strategische Goederen? Moet zo'n meldingsplicht decretaal worden vastgelegd?

Sanctionering is ook een belangrijke aanbeveling van Groen. Orry Van de Wauwer heeft de minister-president daarover bevraagd in deze commissie naar aanleiding van deze case. Hij kreeg geen antwoord op zijn vraag of rederij ZIM vervolgd en gesanctioneerd zal worden. Als er niet in een sanctie voorzien is, waarom zouden rederijen dan een vergunning aanvragen?

Vlaanderen produceert hoogtechnologische producten en exporteert die zonder zicht op de uiteindelijke eindbestemming. Ook dat is een terechte opmerking uit het voorstel van resolutie.

Cd&v heeft haar voorstel van resolutie op 18 maart 2024 ingediend en de belangrijkste aanbevelingen zijn daarin verwerkt. Het zal op 26 maart 2024 worden besproken. Cd&v zal dus niet voor dit voorstel van resolutie van Groen stemmen, maar heeft in haar eigen tekst wel aandacht voor de belangrijkste elementen.

Emmily Talpe sluit zich aan bij Orry Van de Wauwer. De wapens in Israël moeten zwijgen, aan beide kanten. Er is ook doorvoer naar Hezbollah en Hamas en andere conflictgebieden. Open Vld ondersteunt de principes van het voorstel van resolutie. De beleidslijn van 2006 moet stringent worden uitgevoerd. Dat kan worden opgenomen

in het voorstel van resolutie dat op 26 maart 2024 aan bod komt. De samenwerking tussen het Vlaamse en federale niveau is belangrijk, net zoals de samenwerking met de dienst Controle Strategische Goederen.

Wat nu fout loopt met defensiegerelateerd materiaal, komt ook op 26 maart 2024 aan bod. Emmily Talpe kan zich ook vinden in de bezorgdheden van Groen.

De beleidslijn van 2006 is volgens Sofie Joosen duidelijk genoeg. De problemen doen zich vooral voor bij de sanctionering, niet bij de wetgeving. De samenwerkingsprotocollen zijn ook voor de N-VA cruciaal. Die moet worden geoptimaliseerd, en dat zit vervat in het voorstel van resolutie dat op 26 maart 2024 op tafel ligt. Heel wat elementen van Groen zijn daarin verwerkt. De meerderheid probeert in haar voorstel van resolutie een evenwicht uit te werken tussen stabiliteit, vrede en defensie.

Staf Aerts reageert op de inbreng van de meerderheid. De leden van de meerderheid verwezen naar de beleidslijn van 2006; Groen deed dat ook. Die beleidslijn is er, maar een rapport van het Vlaams Vredesinstituut bleef onder de radar; de doorvoer blijft onder de radar. Er worden nog geen tien vergunningen per jaar aangevraagd, toch is er doorvoer vanuit de Antwerpse haven naar een conflictgebied als Israël en Palestina, en het havenbedrijf is daarvan op de hoogte.

Emmily Talpe heeft gelijk: het gaat niet alleen over Israël; de N-VA heeft in de Kamer gewezen op de doorvoer van wapens via de Antwerpse haven naar Hezbollah en Iran. Dat is voor Groen even problematisch. Ook dat moet meer gecontroleerd worden. Vlaanderen is bevoegd voor wapenhandel. De douane moet veel meer aangestuurd worden.

De leden van de meerderheid verwijzen naar het voorstel van resolutie dat hieraan gekoppeld is, maar dat heeft als titel: "over het versterken van de defensiegerelateerde industrie in Vlaanderen" (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 2101/1). Dat is toch wel een andere invalshoek dan het voorstel van resolutie van Groen: versterken van controle op de wapenhandel richting Israël en van controle op dual-usegoederen. Het voorstel van resolutie van de meerderheid wil duidelijk iets anders. De woorden "Israël" en "doorvoer" komen er bijvoorbeeld niet in voor. Het komt dus zeker niet tegemoet aan alle bekommernissen van Groen en streeft geen gedragen en evenwichtig akkoord na. Er moeten inspanningen gebeuren om de controle te versterken, want de bestaande beleidslijn is blijkbaar onvoldoende.

Het probleem Israël-Palestina wordt onder de mat geveegd, ook door de minister-president, maar blijkbaar is het voor de N-VA wel een probleem als er wapens naar Hezbollah vertrekken. Dat is voor Groen ook een probleem, daarom wil men juist meer controle op de export en doorvoer. De taak van Vlaanderen is om een rol te spelen in de internationale conflicten. Groen kiest geen kamp, Groen kiest voor het humanitair recht. Men heeft altijd de aanval van Hamas op de Israëli's veroordeeld, maar ook het buitenproportionele geweld van Israël op Palestina. De Vlaamse havens gebruiken om daar nog meer olie op het vuur te gooien, kan niet, besluit Staf Aerts.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie over ongeoorloofde militaire transporten door de Antwerpse haven naar Israël wordt verworpen met 9 stemmen tegen 3.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Annick LAMBRECHT,
verslaggever